

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 8 Sayı: 37 Volume: 8 Issue: 37

Nisan 2015 April 2015

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

FRANSIZCA MÜTERCİM TERCÜMANLIK ÖĞRENCİLERİNİN MEZUN PROFİLİ GRADUATE PROFILE OF FRENCH LANGUAGE TRANSLATOR TRAINING DEPARTMENTS

Ayşe Işık AKDAĞ*

Öz

Bu çalışmanın amacı Türk Üniversitelerindeki Fransızca Mütercim Tercümanlık Bölümlerinden mezun olan öğrencilerin sahip oldukları edinçleri belirleyerek mezun profilini çıkartmaktır. Bu amaç doğrultusunda önce çeviri edinci kavramı araştırılmıştır. Çeviri edinci tanımlandıktan ve farklı araştırmacıların çeviri edinci için oluşturdukları farklı modeller araştırıldıktan sonra Avrupa Birliği çerçevesinde çeviri eğitimi veren EMT Grubunun önerdiği eğitim çerçevesi ayrıntılı olarak ele alınmıştır. EMT Grubunun çeviri edinci için önerdiği kimi alt-edinçlerde türdeş olmayan yeterlilikler bulunduğundan araştırmada veri saydamlığını sağlamak için söz konusu edinçler ayrıştırılmış ve EMT'nin önerdiği alt-edinçlere dayanarak araştırmada kullanılacak Çeviri Edinci Modeli oluşturulmuştur. Çeviri Edinci Modelini oluşturan alt-edinçler şunlardır: Bilgi Bulma Edinci, Çeviri Hizmeti Sağlama Edinci, Dil Edinci, Ekinlerarası Edinç, Konu Edinci, Metin Edinci, Teknolojik Edinç, Sözlü Çeviriye İlişkin Teknolojik Edinç ve Ruhsal-Fizyolojik Öge. Araştırmanın örneklemini Türkiye'de bulunan 6 Fransızca Mütercim Tercümanlık Bölümü oluşturmaktadır. Özellikle bölümlerin Bologna Süreci kapsamında oluşturdukları Bologna Bilgi Paketinde yer alan *Program Çıktıları* araştırmanın inceleme nesnesini oluşturmaktadır. Bu nedenle Bologna Süreci ve Program Çıktılarına ilişkin bilgi verildikten sonra Program Çıktıları araştırma için oluşturulan Çeviri Edinci Modeline göre incelenmiştir. Program Çıktıları bu modeldeki alt-edinçlerin kapsadığı yeterliklerle ilişkilendirilmiş ve böylelikle her bölümün mezunlarında görmeyi hedeflediği çeviri alt-edinçleri saptanmıştır. Araştırmanın sonucunda hiçbir Fransızca Mütercim Tercümanlık Bölümünde tüm edinçlerin yer almadığı saptanmıştır. Çeviri Hizmeti Sağlama Edinci, Dil Edinci ve Ruhsal-Fizyolojik Öge tüm mezun çıktılarında yer almaktadır. Araştırma kapsamındaki 6 bölümden 4'ü Teknolojik Edinç ve Ekinlerarası Edince, 3 bölüm Bilgi Bulma Edinci ve Konu Edincine yer vermiştir. Metin Edinci ve Sözlü Çeviriye İlişkin Teknolojik Edinç en az verilen edinçlerdir.

Anahtar Kelimeler: Çeviri Eğitimi, Bologna Süreci, Çeviri Edinci, EMT Grubu, Program Çıktıları.

Abstract

The aim of this study is to identify the profile of Translator Training graduates in Turkey by determining the competences that they acquired. For this purpose, firstly the concept of translation competence is examined. After the concept of translation competence is defined, different models of translation competence proposed by different scholars are examined, and special attention is paid to EMT Group who set out a framework for the competences applied to translation within the European Union. Nevertheless, some competences set out by EMT involve heterogeneous qualifications. In order to provide data transparency, these qualifications are separated and a model for translation competence is formed basing on EMT framework. The Translation Competence Model which will be used in this study has the following sub-competences: Information Mining Competence, Intercultural Competence, Language Competence, Technological Competence, Technological Competence Related to Interpreting, Textual Competence, Thematic Competence, Translation Service Provision Competence and Psycho-Physiological Component. 6 French Language Translator Training Departments constitute the sample of the study. In particular, *Programme Outcomes* which are included in Bologna Information Package constitute the subject matter of research. Therefore, after giving information about the Bologna Process and Programme Outcomes, Programme Outcomes are analysed in accordance with the Translation Competence Model formed for this study. The analysis consists of classifying outcomes in accordance with the qualifications covered in the sub-competences of the Translation Competence Model. This enables us to identify sub-competences put forward in each Translator Training Department. As a result, the study revealed that none of the Translator Training Departments involve all the competences mentioned in the model. Translation Service Provision Competence, Language Competence and Psycho-Physiological Component are present in all the training departments. In the scope of this research, out of 6 departments in Turkey 4 mentioned the Technological Competence and Intercultural Competence, 3 mentioned Information Mining Competence and Thematic Competence. Textual Competence and Technological Competence Related to Interpreting are the least cited competences.

* Dr., İstanbul Üniversitesi, Yabancı Diller Bölümü

Keywords:Teaching Translation, Bologna Process, Translation Competence, EMT Workgroup, Programme Outcomes.

1. Giriş

Çeviri bilim yeni bir bilim dalıdır, dolayısıyla üniversite düzeyinde çeviri eğitimi de diğer bilim dallarındaki eğitime oranla daha yenidir. Çeviri etkinliği Antik Çağlardan bugüne kadar gelen bir etkinlik olduğundan çevirinin eğitimi birçok kurum ve kuruluş açısından ele alınmıştır ancak bu eğitimlerin çoğu yükseköğretimin öğrencilere kazandırmayı amaçladığı hedeflerden uzak, yalnızca belli durumlarda, belli dil çiftlerinde geçerli olan bilgileri vermeye yöneliktir. Kuşkusuz bu durum çevirinin evrilen anlayışıyla da yakından ilgilidir. Örneğin önceleri kaynak odaklı olan çeviri anlayışı zamanla erek odaklılığa doğru kaymıştır. Bu değişim çeviri eğitimini etkilemiştir. 20.yüzyıl öncesindeki kuramlar çeviriyi bir kaynak metnin boyunduruğunda incelerken günümüzde işlevsellik, çevirinin amacı, hedef kitle, çoklu ortam belgelerinin gelişmesi sonucu çevirinin hangi biçimde istendiği önem kazanmaktadır.

Türkiye’de çeviri eğitimi Eğitim ve Edebiyat Fakültelerinde seçmeli dersler ya da sertifika programlarıyla yürütülmeye başlanmıştır. Ancak çeviri olgusunun çok boyutluluğu karşısında Eğitim ve Yazın Bilimlerinin yöntemleri yeterli olmamış, çeviriye özgü farklı bakış açılarının ve yöntemlerin geliştirilmesi gereksinimi doğmuştur. Böylelikle kavramsal alanını çeviri etkinliğinden elde ettiği verilerle dizgeleştirmeye başlayan yeni bir bilim dalı ortaya çıkmıştır.

Çeviri bilimin temellerini 1972’de “Çeviri bilimin Adı ve Doğası” başlıklı makalesiyle James Holmes atmıştır. Araştırmacıya göre Çeviri bilimin iki temel amacı vardır: “çeviri ve çevirme olgularını kendi deneyim dünyamızda karşımıza çıktıkları biçimde betimlemek ve bu olguları açıklamak ve öngörebilmek için ilkeler oluşturmak” (Holmes, 1972:71, aktaran Berk,2005: 22)

Bu doğrultuda Çeviri bilim, Salt Çeviri bilim ve Uygulamalı Çeviri bilim olarak ikiye ayrılır. Salt Çeviri bilimde alanın kavramsal olarak gelişmesine katkıda bulunacak kuramsal çalışmalar ve betimleyici çalışmalar yer alır. Uygulamalı çeviri bilim ise çeviri eğitimi, çeviri araçları, çeviri politikası ve çeviri eleştirisini kapsar. Çeviri bilimin önemli araştırmacılarından Toury de Holmes’e benzer bir sınıflamaya gider ve çeviri eğitimini uygulamalı alanlarda inceler. (Toury,1995)

Çeviri bilim Holmes ve Toury’nin belirlediği doğrultuda kavramsal yapısını kuram ve uygulama üzerine kurduğundan çeviri eğitiminde sadece uygulama yapılmaz. Alanın kendi içinde ürettiği kuramlarla birlikte farklı bilim dallarının kuramlarını da kapsayan eğitim sayesinde öğrenci, bunlar arasında karşılaştırma yapabilir, farklı kuramları Çeviri bilimde ya da Çeviri bilim kuramlarını farklı bilim dallarında kullanarak disiplinler arası çalışma yürütebilir. Çeviri bilim mezunu bir öğrenci soyut düşünce yeteneği edinmiş, alanın üst dilini kullanabilen, çeviri edinci kazanmış, çeviriyi salt dilsel etkinlikten çok belli bir iletişim edinimini farklı ortam ve ekinlerde istenen sonuca ulaşabilmek için gerekli etkinlikler olarak gören bir alan uzmanıdır.

Bu çalışma Çeviri bilimin uygulamalı boyutundan birini oluşturan çeviri eğitime, daha da açacak olursak, çeviri eğitimi sonunda mezunların edinmiş olacağı yeterliliklere odaklanmaktadır. Yukarıda değindiğimiz kimi yeterlilikler, Türk Üniversitelerinde Fransızca çeviri eğitimi veren bölümler tarafından ne oranda paylaşılmaktadır? Farklı üniversitelerdeki çeviri eğitimi çıktıları benzer midir? Bu ve benzer sorulara yanıt alabilmek için mezun yeterlikleri Çeviri bilimin temel kavramlarından biri olan çeviri edincine dayanılarak incelenmiştir. Çeviri edincinin ne olduğunu kavrayabilmek için önce çeviri ve edinc kavramlarını Çeviri bilim bağlamında tanımlamak gereklidir. Daha sonra mezun çıktılarının yazıldığı bağlam olan Bologna Süreci incelenecek ve çeviri edincine dayalı olarak mezun profili belirlenecektir.

Çeviri Edinci

Yabancı dil bilen hemen herkes bir biçimde çeviriyi tanımlamaya çalışmıştır. Çevirinin ne olduğuna dair farklı bakış açılarından birçok farklı tanıma ulaşılabilir. Ancak ilginç olan, bu kadar bilgi yoğunluğu içinde *çeviri edincini* tanımlamaya çalışanların neredeyse yok denecek kadar az olmasıdır. Bunun birkaç nedeni olabilir: Kimi araştırmacılar çeviriyi salt aktarım olarak gördüğü için çeviri edincini aktarım edinciyle eş görmüş ve tanımlama gereği duymamıştır. Örneğin Wilss ilk çalışmalarında çeviri edincinin var olmadığını, bu nedenle tanımlanamayacağını belirtir. (Wilss,1976:119)

Diğer araştırmacılar çeviri edincinin var olduğunu yadsımamış ama ne olduğunu da tanımlamamıştır. Örneğin Dancette çeviriye özgü bir edincin olabileceğini varsamış ama bu edincin ne

olduğunu ve dil edincinden farkını tanımlamamıştır. Benzer olarak Koller dil edincini oluşturan anlama ve yazma becerilerinin çeviri yapmak için yeterli olmadığını belirtmiş ancak ne tür edinçlerin yeterli olacağından söz etmemiştir. (Rothe-Neves, 2007:127)

Çeviri edincini tanımlamaya çalışan araştırmacıların farklı çeviri edinci tanımları yaptığı da olmuştur. Örneğin Wilss önce çeviri edincinin var olmadığını savunurken daha sonra çeviri edincinin 8 ulamdan oluşan bir tanımını verir, son olarak da çeviri edincini 4 dil becerisinden tamamen farklı bir tür üst-edinç olarak ele alır. (Pym, 2003)

Erek odaklı kuramlar doğrultusunda çeviri olgusu incelenmeye başlandığında çeviri edincine ilişkin çalışma yapan araştırmacı sayısının arttığı gözlemlenir. Toury, çeviri edincini “çevirmenin çeviri çözümleri üretirken başvuracağı dilsel, ama aynı zamanda biçimsel ve yazınsal olabilen kaynaklar” olarak niteler. Ayrıca çeviri edincinin ancak bilinçli bir eğitim ve deneyimle kazanılabileceğine işaret eder. (Berk,2005:119) Çeviri eğitiminde çeviri edincini geliştirmeyi hedefleyen EMT Grubu çeviri edincini şöyle tanımlar: “Belli koşullar altında, belli bir görevi yerine getirebilmek için gerekli yetenek, bilgi, davranış ve teknik bilgi birleşimi” (EMT, 2011)

Ulusal bağlamda çeviri edincine ilişkin çalışmalar aynı uluslararası bağlamda olduğu gibi az sayıdadır. İstanbul Üniversitesinden Ergun edinç kavramının farklı bilim dallarında farklı anlamlar içerdiğini belirtir. Örneğin Dilbilim, Yabancı Dil Öğretimi ve Çeviri bilim alanlarında var olan edinç kavramı birbirlerinden farklıdır. Dilbilimde edinç gücül bir donanımı belirtir. Yabancı dil öğretiminde edinç somut ürün veren bir etkinliği anlatmaktadır. Çeviri biliminde ise edinç hem bilgi edinimini hem de bu bilgilerin başarılı çeviriler üretmek için kullanımını içerir. (Ergun, 2002:2-3) Yine İstanbul Üniversitesinden Yazıcı’ya göre “çeviri edinci çevirmenin daha çeviri öncesinden başlayarak yaptığı çevirinin bilincinde olması anlamına gelir.” Çeviri eğitiminin amacıysa çeviri edincini geliştirmektir. (Yazıcı, 2005:175).

Çeviri edincini çalışan araştırmacıların tümü çalışmalarında çeviri edincini açık seçik biçimde tanımlamamıştır ancak çoğunluğu, çeviri edincini oluşturan alt-edinçleri ortaya koymuştur. Çeviri edinci modeli olarak adlandırdığımız bu modellerde alt-edinç sayısı ve türü araştırmacılara göre farklılık göstermektedir. Örneğin, Neubert’e göre çeviri edinci; dil edinci, metin edinci, konu edinci, ekin edinci ve aktarım edinci olmak üzere 5 alt-edinçten oluşurken, Schaffner kendi modelinde bu alt-edinçlerin dışında araştırma edincinin varlığından söz eder. (Neubert, 2000; Schaffner,2000:146-148) Angelelli ise çeviri edinci modelinde dil edinci, metin edinci, edimsel edinç ve stratejik edince yer verir. (Angelelli, 2009:31-38) Yazıcı daha da ayrıntılı olarak çeviri edinci için 7 alt-edinç belirler: kaynak ve erek dil/kültür bilgisi, kuramsal bilgi, çok dilli çevrilebilecek teknik metin oluşturma bilgisi, araştırmaya yönelik üst bilgi ve beceri, elektronik araçlarla ilgili bilgi, proje tasarımı bilgisi ve pazarlama bilgisi (Yazıcı, 2007:139-140)

Bu araştırmacıların modelleri çeviri edincinin bileşenlerine ilişkin bilgi vermekle birlikte modeller görgül olarak sınınamamıştır. Ayrıca söz konusu modeller çeviri edincini alt-edinçlere ayırmakta ancak bu alt-edinçlerin eğitimle doğrudan bağını kuramamaktadır. Bu eksikliklerden yola çıkan PACTE grubu çeviri edincini tanımlamak ve çeviri edincinin edinimini araştırmak için hem çeviri sürecini hem de çeviri ürünü incelemiştir. 1997 yılında kurulan grup ana dile ve ana dilden çevirileri incelemektedir. PACTE’ye göre çeviri edinci çift dil edinci, dil dışı edinç, çeviri bilgisi edinci, teknolojik edinç, stratejik edinç ve Ruhsal-Fizyolojik öğeden oluşur. Çift dil edinci diller arası iletişim kurabilmek için gerekli her tür dilsel bilgiyi kapsar. Dil dışı edinç ekin bilgisini ve genel kültür bilgisini kapsar. Çeviri bilgisi edinci çeviriye ilişkin bilgi ve çeviri piyasasına ilişkin bilgileri içerir. Teknolojik edinç çeviri amaçlı bilgi teknolojilerini kullanabilme yeterliliklerine odaklanır. Stratejik edinç büyük ölçekli kararların alınmasını destekler ve diğer edinçler arasında ilişki kurarak çeviri sürecinin başarılı biçimde sonlandırılmasına yardımcı olur. PACTE bu edinci modelin tam ortasına yerleştirmiştir. (PACTE, 2003:56-59; 2005:610:2007:96-97; 2008:106-107;2011:319) PACTE’nin çeviri edinci üzerindeki çalışmaları alanda güncel görgül verilere dayalı ilk çalışma olduğundan diğer araştırmacılara dayanak olmuştur.

Donanımlı çevirmenlerin yetişebilmesi için kaliteli bir çeviri eğitimi gereklidir. Özellikle çok sayıda çevirmen istihdam eden Avrupa Birliği bu gereksinim karşısında EMT Grubunun kurulmasında öncü olmuştur. EMT (EuropeanMaster’s in Translation), 2007 yılında Avrupa Birliği Çeviri Genel Müdürlüğü tarafından kurulmuş bir uzman grubudur. Amacı Avrupa Birliği bünyesinde çeviri eğitimi için ortak bir çerçeve program oluşturmaktır. Grubun kurulmasında yeni Avrupa dillerinde çalışan nitelikli çevirmen

eksiği, çeviri uygulamalarında birlik olmaması, çalışma koşulları ve ücretlendirmenin iyileştirilmesi gereği de rol oynamıştır. (EMT,2009)

Bologna Süreciyle birlikte üniversiteler çeviri eğitimi bölümleri açmaya başlamıştır, ancak bu bölümler Dilbilim, Dil ya da Yazın Bölümlerinin bir alt kolu olmaktan ileri gidememiştir. EMT, çeviri eğitiminin bu bölümlerdeki eğitimden ayrıldığı yönleri ortaya koymuş ve bir çevirmenin sahip olması gereken yeterlilik ve edinçleri belirlemiştir.

Çeviri eğitimini standartlaştırmak için EMT'nin hazırladığı eğitim çerçevesi çevirmen odaklıdır. Bir başka deyişle, bir çevirmenin edinmiş olması gereken edinçlerden yola çıkılarak hazırlanmıştır. Eğitim hedefleri, edinilecek edinçler olarak karşımıza çıkar. Çerçeve programda öğrenme çıktuları ön planda olduğundan kaynakların seçimi, eğitim yönteminin belirlenmesi ve müfredat oluşumu eğitmene/ çeviri bölümlerine bırakılmıştır.

Bu eğitim çerçevesi üniversite düzeyindeki çeviri eğitimi için oluşturulmuştur ve 60 ila 120 kredilik bir eğitime denk gelir. Öğrencilerin çalışma dillerini Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programına göre en az C1 düzeyinde bildiğini varsayar.

Bu bilgiler ışığında Bologna Süreci ve EMT'nin iki önemli ortak yönü olduğunu söyleyebiliriz: Bunlardan ilki, Bologna Sürecinin yükseköğretimde sağlamak istediği birliği EMT'nin çeviri eğitiminde sağlamak istemesidir. İkincisi, hem EMT eğitim çerçevesi hem de Bologna Süreci öğrenci odaklı olarak hazırlanmıştır.

EMT, çeviri edincini 6 alt-edince bölerek incelenmektedir, bunlar sırasıyla Çeviri Hizmeti Sağlama Edinci, Dil Edinci, Ekinler arası Edinç, Bilgi Bulma Edinci, Konu Edinci ve Teknolojik Edinçtir. Bu alt-edinçler birçok yeterlilik içermektedir. Tüm edinçlerin kapsadığı yeterlilikler aşağıda ayrıntılı olarak betimlenmiştir.

EMT'nin eğitim çerçevesindeki ilk edinç *Çeviri Hizmetleri Sağlama* (ÇHS) edincidir. Bu edincin 2 boyutu bulunmaktadır: kişilerarası boyut ve üretim boyutu. Kişilerarası boyutta, çevirmenin çeviri işindeki diğer eyleyenlerle kurduğu ilişkiler ve aldığı işe göre kendini konumlandırması ele alınır. Başka bir deyişle, sektör gereksinimlerine yanıt verecek biçimde hareket etme, müşteri ilişkilerini yönetebilme, zamanını ayarlayabilme, gelen işe fiyat biçebilme ve iş etiği ön plana çıkar.

Buna göre öğrenci teslim tarihi, ücretlendirme, çalışma ve sözleşme koşulları, çeviriye özgü özellikleri, vb. göz önünde bulundurarak çeviri taleplerini değerlendirebilir. Aynı zamanda takım işleyişine uygun olarak, diğer uzmanlarla ve proje sorumlusuyla çok dilli bir ortamda çalışabilir.

Çeviri işinde planlama ve kalite süreçlerini yürütebilmek için uygulanan standartları bilir. Planlama ve değerlendirme becerilerine sahiptir, yeniliklere açıktır, uyum sağlama gücü yüksektir ve sorumluluk alabilir.

Çeviri Hizmeti Sağlama Edincinin üretim boyutu çeviriye ilişkin yordam bilgisi ve bildirimsel bilgiyi kapsar, daha çok çeviri metin üretimiyle ilgilidir. Buna göre öğrenci çeviri bağlamı ve çeviri amacını gözeterek müşteriye nasıl bir metin sunacağını tasarlayabilir. Elindeki belgeyi çeviri açısından değerlendirerek çeviri stratejisi belirleyebilir, karşılaşacağı çeviri sorunlarına uygun çözümler bulabilir, kalite kontrol süreçlerini çeviriye yansıtabilir. Alanındaki üstdili kullanarak çeviri kararlarını ve seçimlerini gerekçelendirebilir. (EMT, 2009:4-5)

Dil edinci çevirmenin çalışma dillerine özgü her tür dilsel bilgiyi (dilbilgisel, sözlükbilgisel, deyimisel yapılar, dillere özgü görsel ve yazınsal özellikleri) kapsar. Burada çevirmenden dilin gelişimine ve evrimine karşı duyarlı olması beklenir. (EMT, 2009:5)

Ekinler arası Edinç de ÇHS edinci gibi 2 boyuttan oluşur. Bunlar, toplum dilsel ve metinsel boyutlardır. İşlev ve anlamı farklı ortamlarda yeniden düzenleyebilme toplumdilsel boyutta ele alınır. Bir toplulukla iletişim kurabilmek için sözlü olduğu kadar sözel olmayan gereksinimleri de bilmek ve iletişim ediminde uygun dil kesiti seçebilmek toplum dilsel boyutun diğer yeterlilikleridir.

Metinsel boyut metin üzerindeki tüm çalışmaları kapsar. Örneğin metinde bulunan ya da metin aracılığıyla gönderme yapılan ekine özgü öğeleri kavrayabilmek, metinlerarasılığı fark edebilmek ve anlama sorunlarını ortadan kaldırmak için strateji geliştirmek bu boyutta ön plana çıkan yeterliliklerdir. Ayrıca

metinsel boyut metindeki büyük ölçekli yapının belirlenmesi, metnin başat izleğinin çıkartılabilmesi, metni özetleyebilme, kısaltabilme ve erek ekin normlarına uygun metin üretebilmeyi kapsar. (EMT, 2009:6)

Bilgi Bulma Edincisi bilgi ve belge gereksinimlerinin belirlenmesi ve karşılanmasına yöneliktir. Çeviri araştırması için gerekli adımları belirler. Günümüzde belgelerin yalnızca düz metin olmadığı, görsel-işitsel metinlerin yanında çoklu ortamda kullanılacak öğelerin de çevirisini içerdiği göz önünde bulundurulduğunda bilgi teknolojilerini bu gereksinimlere yanıt verecek biçimde etkin kullanabilme oldukça önem taşımaktadır. Gerektiğinde uzmana danışarak bilgiye ulaşılabilme, elektronik kaynaklar için eleştirel düşünce yoluyla değerlendirme ölçütleri geliştirebilme, kaynakların güvenilirliğini sorgulamak, arama motorlarını ve çeviri araçlarını verimli kullanabilme bu edinçte önemli rol oynar. Benzer olarak arşiv çalışmaları da bilgi bulma edincinde yer alır. (EMT, 2009:6)

Konu Edinci, öğrenmeyi öğrenmeye odaklanır. Çeviri bağlamında ele alırsak, öğrenci öğrenmek istediği bilgiye verimli ve hızlı biçimde ulaşma yollarını ve yöntemini edinir. Konu edinci aynı zamanda uzmanlık alanlarını ve uygulamalarını kapsar. Bununla birlikte zihinsel merak uyandırma, analiz ve özetleme yeteneklerini de barındırır. (EMT, 2009:7)

Teknolojik Edinç çeviri eyleminde çeviri teknolojilerini hızlı ve verimli bir biçimde kullanabilmeyi öngörür. Çeviri yazılımlarının araştırma, terimce, metin biçimlendirme gibi amaçlarla kullanımını teşvik eder. Bunların yanı sıra yeni teknolojilere uyum sağlayabilme, veritabanı ve dosyaların oluşturulması ve yönetilmesi, çevirinin farklı teknolojik ortamlar için hazırlanıp sunulması teknolojik edincin çalışma alanını ilgilendiren diğer yeterliliklerdir. (EMT, 2009:7)

Bologna Bilgi Paketi

Bilgiler ve gereksinimlerin sürekli devinim içinde olduğu çağımızda yükseköğretim kurumlarının da gelişen şartlardan bağımsız olarak varlıklarını korumaları beklenemez. Eğitimde kaliteyi artırmak ve ortak sorunlara çözüm aramak amacıyla yükseköğretim kurumları bölgesel olarak bir araya gelmeye başlamışlardır. Avrupa bölgesindeki üniversitelerin ortak paydada buluşmalarını ise Bologna Süreci sağlamaktadır.

Bologna sürecinin temel hedefleri Bologna Bildirgesinde belirtilmiştir. Buna göre üç aşamalı derece sistemine geçiş (lisans-yüksek lisans-doktora), Avrupa Kredi Transfer sisteminin uygulanması, eğitimde kalite güvencesinin yaygınlaştırılması ve öğrencilerle öğretim elemanlarının hareketliliğinin sağlanması sürecin başlıca hedefleridir.

Bologna süreci öğrenci odaklı bir eğitim anlayışıyla hazırlanmıştır. Öğrenci seçeceği dersin izlencesini inceleyerek dersin hedefi, kapsamı, ders sonunda edineceği yeterliliklere vb. ilişkin bilgi sahibi olur. Benzer şekilde öğrenciler seçtikleri eğitim programının yeterliliklerini ve öğrenme kazanımlarını inceleyerek mezun olduklarında edinmiş olacakları kazanımları anlayabilirler.

Yeterlilik YÖK tarafından şöyle tanımlanmıştır: “Yükseköğretim alanında, herhangi bir yükseköğretim derecesini başarı ile tamamlayan bir kişinin neleri bilebileceği, neleri yapabileceği ve nelere yetkin olacağını ifade eder.” (YÖK,2010:19)

Bir eğitim programının yeterlilikleri Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi, Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi ve Alana Özgü Yeterlilikler Çerçevesine uygun biçimde hazırlanır. (YÖK,2010:29-30) Avrupa’da 2 yeterlik çerçevesi yer almaktadır. İlki 3 yükseköğretim düzeyini kapsayan “Avrupa’da Yükseköğretim Alanı için Yeterlilikler Çerçevesi”, ikincisi ilköğretimden başlayarak tüm öğretim düzeylerini kapsayan ve Türkiye’nin de eğitim sistemine uyguladığı “Hayat Boyu Öğrenme için Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi”dir. (YÖK,2010:20)

Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi ulusal düzeydeki yeterlilikler ve yeterliliklerin birbiriyle ilişkisini açıklar. Bu çerçeve ulusal ve uluslararası paydaşlarca tanınır. Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi sayesinde, yükseköğretimde yeterlilikler ve öğrenme kazanımları açıklanabilir ve birbiri ile ilişkilendirilebilir. (YÖK,2010:19-20)

Alan yeterlilikleri, ISCED tarafından belirlenen 8 temel alandaki yeterlilikleri kapsar. Bu alanlarda eğitim-öğretim etkinliklerini sürdüren yükseköğretim kurumları bünyelerindeki her bir eğitim programı için program yeterliliklerini belirleyecektir. (YÖK,2010:28)

Program Yeterlilikleri, araştırmamızda veri topladığımız bölümdür. YÖK Kılavuzunda şöyle açıklanmıştır:

“Program yeterlilikleri öğrencilerin bir programdan mezun oluncaya kadar kazanmaları gereken bilgi, beceri ve yetkinlikleri tanımlayan ifadelerdir. Öğrencinin mezun olduğunda neyi bildiği, neyi yapabildiği ve nelere yetkin olduğu program yeterlilikleri ile açıklanır. Bu süreçte, programın amaç ve hedefleri, temel alan yeterlilikleri göz önüne alınmak suretiyle iç ve dış paydaşların görüş ve katılımları da sağlanarak program yeterlilikleri oluşturulur. Program yeterlilikleri belirlendikten sonra programın içeriği, yapısı, dersleri ve öğrenme kazanımları oluşturulur” (YÖK,2010:29)

2. Yöntem

Araştırmanın örneklemini Türkiye'deki üniversitelerde bulunan çeviri bölümleri oluşturmaktadır. Bu nedenle önce Türkiye'de hangi üniversitelerde Fransızca Mütercim Tercümanlık Bölümü (FMT) bulunduğu araştırılmıştır. Araştırmanın sonunda Hacettepe Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Kırıkkale Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Mersin Üniversitesi ve Yıldız Teknik Üniversitesinde Fransızca Mütercim Tercümanlık Bölümünün yer aldığı saptanmıştır.

Daha sonra bu bölümlerin Bologna Süreci kapsamında oluşturdukları Bilgi Paketinde mezun çıktılarını incelenmiştir. İncelenen bölümler Mersin, Marmara ve Yıldız Teknik Üniversitelerinin Bologna Bilgi Paketinde "Program Çıktıları", İstanbul Üniversitesinde "Mezunların Öğrenme Çıktıları", Kırıkkale Üniversitesinde "Program yeterlilikleri(Çıktıları)" ve Hacettepe Üniversitesinde "Program Yeterlilikleri" bölümleridir.

İncelemede EMT grubunun önerdiği eğitim çerçevesine dayanılarak hazırlanan Çeviri Edinci Modeli kullanılmıştır. EMT'nin seçilme nedeni, Bologna Sürecinin yükseköğretimde sağlamak istediği birliği çeviri eğitiminde sağlamak istemesi ve öğrenci odaklı olmasıdır. Mezun çıktıları Çeviri Edinci Modelindeki alt-edinçlere dayanılarak sınıflandırılmıştır. Böylelikle bölümlerin mezunlarına kazandırmayı amaçladığı yeterlilikler belirlenmiştir.

Araştırmada Kullanılan Çeviri Edinci Modeli

EMT'nin eğitim çerçevesi çeviri eğitimi için kapsamlı bir model önerse de kimi edinçlerde türdeş olmayan yeterlilikler görülmektedir. Örneğin ekinler arası edinç hem ekin bilgisini hem de metin üretme bilgisini kapsamaktadır. Mezun çıktılarında ekin bilgisinin belirtilip, metin bilgisinin belirtilmediği durumlarda ne yapılacaktır? Veri saydamlığını sağlamak adına ekinler arası edinç ekinler arası edinç ve metin edinci olarak ikiye ayrılmıştır. Benzer olarak konu edincinde yer alan uzmanlık bilgisi ve analiz-sentez, bilimsel merak gibi bilişsel dünyayı ilgilendiren yeterlilikler ayrıştırılmıştır. Konu edinci uzmanlık bilgisiyle sınırlı olarak ele alınmış, bilişsel yeterlikler Ruhsal-Fizyolojik Öge adı altında incelenmiştir. Bu ad çeviri edincine ilişkin çalışma yapan PACTE grubundan ödünlemiştir ve aynı PACTE'nin belirlediği üzere dikkat, algı, analiz-sentez, yaratıcılık,eleştirel düşünce, bilimsel merak gibi bilişsel süreçleri ve kendi becerilerini tanıma gibi davranışsal süreçleri içerir.

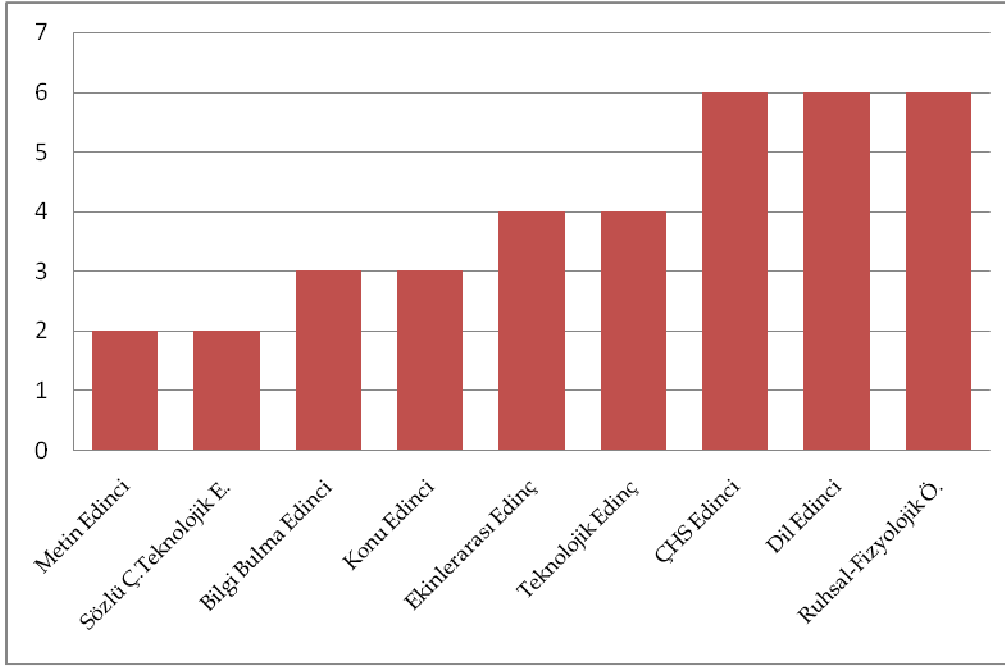
Bologna Bilgi Paketi incelendiğinde kimi bölümlerin teknolojik edinci yalnızca sözlü çeviri eğitimi için ele aldığı, yazılı çeviriye değinmediği saptanmıştır. Kimi bölümlerse yazılı-sözlü çeviri eğitimi arasında bir ayrım yapmamıştır. Sözlü çeviri eğitiminin öngördüğü teknik donanım, yazılı çeviri eğitiminde kullanılan daha farklı olduğundan bu iki tür teknolojik bilgi birbirinden farklıdır. Bu nedenle teknolojik edinç genel ve sözlü çeviriye ilişkin teknolojik edinç olarak ikiye ayrılmıştır.

Buna göre araştırmada kullanılan Çeviri Edinci Modeli 9 alt-edinçten oluşmaktadır ve söz konusu alt-edinçler şunlardır: Bilgi Bulma Edinci, Çeviri Hizmeti Sağlama Edinci, Dil Edinci, Ekinler arası Edinç, Konu Edinci, Metin Edinci, Teknolojik Edinç, Sözlü Çeviriye İlişkin Teknolojik Edinç ve Ruhsal-Fizyolojik Öge

3. Bulgular Ve Yorumlar

Araştırmanın verileri, araştırma kapsamına giren 6 FMT Bölümünün mezun çıktıları incelenerek toplanmıştır. İnceleme Çeviri Edinci Modeline göre gerçekleştirilmiştir. Araştırmada nesnelliği ve saydamlığı sağlamak için verilerin Çeviri Edinci Modelindeki alt-edinçlere göre sınıflandırılması tablolar aracılığıyla gösterilmiştir. Tablolara çalışmanın Ekler Bölümünden ulaşılabilir. İnceleme sonucunda şu bulgulara ulaşılmıştır:

Şekil 1: Çeviri Alt-edinçlerine göre FMT Profili

Buna göre Bilgi Bulma Edinci 3 bölümün mezun çıktılarında saptanmıştır. Bunlar Hacettepe, İstanbul ve Mersin FMT Bölümleridir. Hacettepe FMT ve Mersin FMT çeviri süreci araştırmasını ayrıntılandırmazken İstanbul FMT araştırmada kaynaklara ekonomik yoldan ulaşmayı belirtmiş ve çeviri araştırmasını tüm alanları kapsayacak biçimde ele almıştır.

ÇHS Edincine ilişkin tüm bölümler 1'den fazla çıktı belirlemişlerdir. Hacettepe FMT bu edinç için en ayrıntılı çıktıları düzenleyen bölümdür. Meslek etiği Mersin FMT dışında tüm bölümlerde açık seçik belirtilmiştir. Takım içinde çalışabilme yeterliliği Marmara ve Mersin FMT dışındaki bölümlerin izlencelerinde yer almıştır. Kırıkkale FMT diğer bölümlerde açıkça belirtilmemiş telif hakları gözetmeyi mezun çıktılarına eklemiştir. Benzer olarak, Yıldız Teknik FMT diğer bölümlerde açıkça belirtilmemiş kalite süreçlerini ÇHS Edincinde belirtmiştir.

Dil Edinciyle ilgili tüm bölümler çıktı belirlemiştir. Buna göre Marmara FMT'den mezun öğrenci Fransızca, Türkçe ve İngilizce dillerine egemendir. Mersin FMT Dil Edincini Fransızca ve Türkçeyle sınırlamıştır. İstanbul FMT ana dili dışında 2 yabancı dili izlencede belirtmiştir ancak bu dillerin hangileri olduğu açık biçimde yazılmamıştır. Yıldız Teknik FMT dil sayısına bir kısıtlama getirmemiştir. Kırıkkale FMT izlencede yabancı dil olarak yalnızca Fransızca'yı belirtmiştir.

Dil sayısına ek olarak kimi bölümler mezunların edinebilecekleri dil düzeylerini de izlenceye koymuştur. Buna göre Mersin FMT mezunu bir öğrenci Fransızca'ya B2-C2 düzeylerinde egemendir. Diğer yabancı dili B1 düzeyinde bilir. İstanbul FMT mezunu ana dilini C1, B dilini B2, C dilini B1 düzeyinde edinmiş olur. Yıldız Teknik FMT Avrupa Dil Düzeyi Portfolyosuna göre dil düzeylerinin belirleneceğini yazmış ancak ayrıntıya girmemiştir. Diğer bölümlerde dil düzeyine ilişkin bilgiye rastlanmamıştır.

Ekinler arası Edince 4 bölüm yer vermiştir. Bunlar Hacettepe, Kırıkkale, Marmara ve Mersin FMT Bölümleridir. Hacettepe FMT Ekinler arası Edinci yalnızca çalışma dillerine ilişkin kültürle sınırlamıştır. Mersin FMT Ekinler arası Edinci Fransız ve Avrupa kültürüne ilişkin ele almıştır. Diğer bölümlerde bir sınırlama görülmemiştir.

Konu Edincine 3 bölüm mezun çıktılarına yer vermiştir. Mersin ve Hacettepe FMT Bölümleri oldukça ayrıntılı çıktılar belirlemişlerdir. Buna göre Mersin FMT mezunu genel kültür bilgisinin dışında farklı uzmanlık alanı bilgisine de egemendir ve bunlarla çeviri arasında bağ kurabilir. Hacettepe FMT daha

çok terminoloji çalışmalarına vurgu yapmıştır. İstanbul FMT yalnızca uzmanlık alanına yönelik çıktı belirlemiştir.

Araştırmada Metin Edinciyle ilgili çıktıya sadece 2 bölüm yer vermiştir. Bunlar Mersin ve Yıldız Teknik FMT Bölümleridir. Mersin Üniversitesinde metin edinci konu edinciyle birlikte ele alınmıştır. "Çeşitli uzmanlık alanlarında resmi belgeler düzenler, yazışma yapar." çıktısı öğrencinin hem Konu Edinci hem de Metin Edincini etkinleştirerek bir ürün ortaya koymasını anlatmaktadır. Yıldız Teknik Üniversitesinde metin çözümlemesi ve metin tasarımına vurgu yapılmaktadır.

Sözlü Çeviriye İlişkin Teknolojik Edinçten Marmara ve Mersin FMT söz etmiştir ancak Mersin FMT Teknolojik Edinci salt sözlü çeviriye indirgemiş, yazılı çeviriye ilişkin teknolojik yeterliliklere yer vermemiştir.

4. Sonuç

Bu çalışma Türk Üniversitelerindeki FMT mezunlarının profilini Çeviri bilim açısından belirlemeyi amaçlamıştır. Bu doğrultuda Bologna Paketi kapsamında belirtilen mezun çıktıları Çeviri bilimin temel kavramlarından olan çeviri edinci kavramına göre incelenmiştir. Çalışmada önce çeviri edinci kavramı tanıtılmış, sonra Bologna Süreci ve mezun çıktılarının ne olduğu araştırılmıştır. Araştırmada kullanılan model EMT'nin çeviri eğitimi çerçevesine dayanılarak oluşturulmuştur.

Bologna Bilgi Paketi kapsamında belirtilen mezun çıktıları EMT'den hareketle oluşturulan Çeviri Edinci Modeline göre incelendiğinde şu bulgulara ulaşılmıştır: Hiçbir FMT bölümünde tüm edinçlerin yer almadığı gözlemlenmiştir. Çeviri edinci modelindeki edinçlerden Çeviri Hizmeti Sağlama Edinci, Dil Edinci ve Ruhsal-Fizyolojik Öge tüm bölümlerde yer almıştır. Mezun çıktılarında 2. sırada yer alan Ekinler arası Edinç ve Teknolojik Edinçtir. Bunları Bilgi Bulma ve Konu Edinci takip eder. Metin Edinci ve Sözlü Çeviriye İlişkin Teknolojik Edinç en az saptanan edinçlerdir.

KAYNAKÇA

- AKDAĞ, Ayşe Işık (2015). *MütercimTercümanlık Öğrencilerinde Çeviri Edincinin Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- ANGELELLI, V. Claudia, JACOBSON, E. Holly (2009). *Testing and Assessment in Translation and Interpreting Studies: A Call for Dialogue between Research and Practice*, Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins Yayınları.
- BERK, Özlem (2005). *Çeviri Bilim Terimcesi*, İstanbul: Multilingual Kitabevi
- ERGUN, Emel (2007). "Competence Kavramı ve Dil Bilimlerinde Türkçe Karşılıkları", *Ç.N*, 2, ss. 149-151.
- HOLMES, James S. (1972/1988). "The Name And Nature of Translation Studies", *Translated! Paper on Literary Translation and Translation Studies*, ss.67-80.
- MARTÍNEZ, Nicole Melis (2001). *Évaluation Et Didactique De La Traduction: Le Cas De La Traduction Dans La Langue Étrangère*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Barselona: Barselona Özerk Üniversitesi.
- NEUBERT, Albrecht (1994). "Competence in Translation: A Complex Skill, How To Study And How To Teach It", *Translation Studies: An interdisciplinary*, ss. 411-420.
- NEUBERT, Albrecht (2000). "Competence in Language, in Languages, And in Translation", *Developing Translation Competence*, ss.3-18.
- PACTE. (2000). "Acquiring Translation Competence: Hypotheses and Methodological Problems in a Research Project", *Investigating Translation*, Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins Yayınları, ss.99-106.
- PACTE (2003). "Building a Translation Competence Model", *Triangulating Translation: Perspectives in Process Oriented Research*, Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins Yayınları, ss.43-66.
- PACTE (2005). "Investigating Translation Competence: Conceptual and Methodological Issues", *META*, 50, 2, ss.609-619.
- PACTE (2007). "Une Recherche Empirique Expérimentale Sur La Compétence De Traduction", *Quelle qualification pour le traducteur*, Paris: La Maison du Dictionnaire, ss.95-116.
- PACTE (2008). "First results of a Translation Competence Experiment: 'Knowledge of Translation' and 'Efficacy of the Translation Process'", *Translator and Interpreter Training. Issues, Methods and Debates*, London: Continuum, ss.104-126.
- PACTE (2009). "Results of the Validation of the PACTE Translation Competence Model: Acceptability and Decision Making", *Across Languages and Cultures*, 10, 2, ss.207-230.
- PACTE (2011a). "Results of the Validation of the PACTE Translation Competence Model: Translation Project and Dynamic Translation Index", *IATIS Yearbook 2010*, ss.30-53.
- PACTE (2011b). "Results of the Validation of the PACTE Translation Competence Model: Translation Problems and Translation Competence", *Methods and Strategies of Process Research: Integrative Approaches in Translation Studies*. Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins Yayınları, ss. 317-343.
- ROTHE-NEVES, Rui. (2007). "Notes On The Concept Of "Translator's Competence". *Quaderns*, 14, ss.125-138.
- PYM, Anthony (2003). "Redefining Translation Competence in an Electronic Age. In Defence of a Minimalist Approach", *META*, 4, 48, ss.481-497.
- SCHAFFNER, Christina, ADAB Beverly (2000). *Developing Translation Competence*, Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins Yayınları.
- TOURY, Gideon (1995). *Descriptive Translation Studies and Beyond*, Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins Yayınları.
- WILSS, Wolfram (1976). "Perspectives and Limitations of a Didactic Framework for the Teaching of Translation", *Translation. Applications and Research*, New York: Gardner Press, ss.117-137.

WILSS, Wolfram (2003). "The Future of Translator Training", *META*, 37, 1992, ss.391-396.
 YAZICI, Mine (2005). *Çeviribilimin Temel Kavram ve Kuramları*, İstanbul: Multilingual Kitabevi.
 YAZICI, Mine (2007). *Yazılı Çeviri Edinci*, İstanbul: Multilingual Kitabevi.

İnternet Kaynakları

EMT. (2009). Competences for professional translators, experts in multilingual and multimedia communication. 15 Ağustos 2014 tarihinde http://ec.europa.eu/dgs/translation/.../emt_competences_translators_en.pdf adresinden erişildi.
 EMT. (2011). European Master's in Translation Network Annual Report 2011. 15 Ağustos 2014 tarihinde http://ec.europa.eu/dgs/translation/programmes/emt/index_en.htm adresinden erişildi.
 Hacettepe Üniversitesi Ders Kataloğu. Program Yeterlilikleri. 17 Ocak 2015 tarihinde http://akts.hacettepe.edu.tr/yeterlilikler.php?prg_ref=&birim_kod=512&submenuheader=2&prg_kod=512 adresinden erişildi.
 İstanbul Üniversitesi Eğitimde Yapılanma ve Yenilenme Bilgi Sistemi. Mütercim Tercümanlık (Fransızca) Lisans Programı (Örgün Öğretim) Mezunların Öğrenme Çıktıları. 17 Ocak 2105 tarihinde <https://egitimdeyapilanma.istanbul.edu.tr> adresinden erişildi.
 Kırıkkale Üniversitesi Mütercim Tercümanlık (Fransızca) Bölümü. Program Yeterlilikleri (Çıktıları). 17 Ocak tarihinde <http://batidil.kku.edu.tr/fransizca/yeterlilik.html> adresinden erişildi.
 Marmara Üniversitesi Eğitim Kataloğu. Mütercim Tercümanlık (Fransızca) Program Çıktıları. 17 Ocak 2105 tarihinde <http://llp.marmara.edu.tr/organizasyon.aspx?kultur=tr-TR&Mod=1> adresinden erişildi.
 Mersin Üniversitesi Bilgi Paketi Ders Kataloğu. Fransızca Mütercim Tercümanlık Program Çıktıları. 17 Ocak tarihinde <http://oibs.mersin.edu.tr/bologna/?id=/programme&program=156&sid=outcomes&dil=tr> adresinden erişildi.
 Pym, A. (2008) On a proposed European Masters in Translation. 3 Aralık 2014 tarihinde http://usuaris.tinet.cat/apym/online/training/2008_eu_masters.pdf adresinden erişildi.
 Yıldız Teknik Üniversitesi Bologna Bilgi Sistemi. Fransızca Mütercim Tercümanlık Lisans Programı. 17 Ocak 2015 tarihinde <http://www.bologna.yildiz.edu.tr/index.php?r=program/view&id=201&aid=8> adresinden erişildi.
 YÖK. (2010). 66 Soruda Bologna Süreci Uygulamaları. 7 Ocak 2015 tarihinde http://www.yok.gov.tr/documents/10279/30217/yuksekogretimde_yeniden_yapilanma_66_soruda_bologna_2010.pdf/f3ec7784-e89d-4ee0-ad39-9f74532cd1dc adresinden erişildi.

EKLER

Bu bölümde FMT Bölümlerinin Bologna Bilgi Paketinde belirttikleri Program Çıktıları Çeviri Edinci Modelindeki alt-edinçlere göre gruplanmıştır. Anlaşılma kolaylığı sağlaması açısından veriler tablolar aracılığıyla gösterilmiştir.

Tablo 1: Bilgi Bulma Edinci

Mezun Çıktısı	Üniversite
Çeviribilim alanında güncel bilgileri içeren ders kitaplarına ve bilimsel kaynaklara, uygulama araçlarına ve alansal çalışmalara yönelik araştırma yöntem ve tekniklerini tanır.	Mersin
Çeviribilim alanındaki araştırmaları tanır, çeviribilimsel araştırma yapar.	Mersin
Araştırma kaynaklarına ve bilgi teknolojilerine ekonomik yoldan ulaşabilme	İstanbul
Genel kültür, konu alanları ve diğer disiplinlere ait bilgileri edinebilme	İstanbul
Çeviri sürecinin gerektirdiği araştırmaları yapabilir.	Hacettepe

Tablo 2: Çeviri Hizmeti Sağlama Edinci

Mezun Çıktısı	Üniversite
Çeviri kuramları ve tekniklerini etkin olarak kullanabilir.	Marmara
Çeviri ve iletişim olgusunun farklılık gösteren yönlerini ayırt eder.	
Yazılı ve sözlü çeviri yöntemlerini kullanabilir	
Yazılı ve sözlü çevirinin tarihsel gelişimi hakkında bilgiye sahip olur	
Mesleki etik değerlere sahip olur ve bunlara duyarlı davranır	
Çeviribilime özgü kuram, teknik ve yöntemleri tanır.	Mersin
Kuram ve uygulama arasında ilişki kurar. Kuramsal bilgiden yararlanır ve bunları uygulamada kullanır.	
Anadilden yabancı dile ya da yabancı dilden anadile yapılan çevirileri değerlendirir ve eleştirir.	
Çevirmenlik mesleği ile yayınevi, editörlük, kurumsal ilişkiler, yazışmaları tanır, mesleğin standartlaşma konusundaki koşul ve olanakları tanır.	
Çeviri tarihini tanır.	
Çeviribilim yaklaşımlarına hâkimdir.	Hacettepe
Çevirmenlik meslek bilgisine sahiptir.	
Yazılı, sözlü, işitsel, görsel kaynak metni; işverenin taleplerine, metnin özelliklerine, alımlama koşullarına, kullanılan terimceye, alan diline ve yerel kullanıma uygun olarak erek dile aktarabilir.	
Çevirileri kaynak metnin içeriği, görsel özellikleri ve amacına uygunluğu açısından değerlendirebilir ve düzeltebilir.	
Proje yönetimi yapabilir ve ekip çalışması içinde diğer ekip üyeleriyle uyumlu çalışabilir.	
Çeviri sürecindeki değişik aşamaları, çeviri stratejilerini ve karşılaşılan sorunları tanımlayabilir ve bu sorunların çözümlerine ilişkin yöntemler geliştirebilir.	
Mesleki etik ilkelere uygun davranır.	
Disiplin içi ve alanlararası proje tabanlı çalışma yapabilme becerisi	
Bağımsız davranma, inisiyatif kullanma ve çeviride eleştiri ve yaratıcılık becerisi	

Mesleki ve etik sorumluluk anlayışı, piyasa koşullarına yönelik uygulama becerileri, Alanı ile ilgili verilerin toplanması, yorumlanması, duyurulması aşamalarında bilimsel, sosyal ve etik değerleri gözetme bilgi ve bilincine sahip olmak	
Ulusal ve uluslararası çağdaş çeviri sorunları hakkında bilgi sahibi olmak	
Kalite konularında bilgi sahibi olmak	
Çeviri sürecinde karşılaşılan karmaşık sorunları çözmek amacıyla bireysel ve ekip üyesi olarak sorumluluk alabilme, gereken iletişim kanallarını oluşturabilme	
Metin türüne ve bağlama uygun kararlar alabilme	İstanbul
Meslek hakları konusunda gereken bilinç ve duyarlılığa sahip olma.	
Çeviri ve çeviribilim alanında, eğitim almamış profesyonel çevirmenler ve akademisyen/araştırmacılarla iletişim kurma ve sürdürme, bilgi alışverişinde bulunabilme	
Ortak girişimde bulunma, projeler gerçekleştirebilme	
Alanıyla ilgili kaynakları kullanma konusunda toplumsal, bilimsel, kültürel ve etik değerlere sahip olma.	Kırıkkale
Bireysel olarak çalışır ve takım üyesi olarak sorumluluk alır.	
Çeviri etkinliklerinde insan haklarına saygı duyar.	
Eser çevirilerinde ise telif haklarını gözetir.	
Mesleğiyle ilgili hem ulusal hem de evrensel ilke ve değerlere bağlıdır.	

Tablo 3: Dil Edinci

Mezun Çıktısı	Üniversite
Hedef dil olan Fransızca'yı sözlü ve yazılı dilde akıcı olarak kullanabilir.	Marmara
Kaynak dil olan Türkçeyi sözlü ve yazılı dilde akıcı olarak kullanabilir.	
Fransızca sözlü ve yazılı etkin iletişim kurma becerisinin yanı sıra İngilizce'de sözcük bilgisi ve akıcılığına sahip olur buna ek olarak en az bir yabancı dilde daha dil bilgisine hakim olur.	
Anadil ve yabancı dilde dört temel dil becerisini kullanır. Fransız dilinde dinlediğini anlama, okuduğunu anlama, yazma ve konuşma becerilerini ileri düzeyde (Avrupa Dil Konseyi Ortak Kriterler Çerçevesi'ne göre B2-C2) kullanır.	Mersin
Fransız dilinin yapısı ve uygulama alanlarını tanır	
Türk Dili ve yabancı dil temel dilbilgisi kurallarını tanımlar, İngilizce temel dil becerilerini kullanır.	
Bir yabancı dili en az Avrupa Dil Portföyü B1 Genel Düzeyinde kullanarak alanındaki bilgileri izleyebilme ve meslektaşları ile iletişim kurabilme.	
Çok dillilik becerisi (Dil seviyelerinin "European Language Portfolio Global Scale" göre belirlenmesi)	YTU
Sözlü ve yazılı iletişim becerileri	
Avrupa Dil Portföyü'ne göre A dili (ana dil) için C1, B dili için B2, C dili için B1 düzeyinde dil bilgisine sahip olma ve bu dilleri çeviri amaçlı kullanabilme.	İstanbul
Ana dili dışında bir başka dili en az Avrupa Dil Portföyü B2 düzeyinde kullanarak alanındaki bilgileri izleyebilme ve meslektaşlarıyla iletişim kurabilme.	İstanbul
Çalışma dillerini farklı iletişim durumlarında kullanabilecek düzeyde bilir	Hacettepe
Fransızcanın yazılı ve sözlü kullanımı konusunda kendisini sürekli geliştirir ve yeniler. Basın dili, akademik dil ve günlük dil alanında teknolojik olanaklardan yararlanarak bilgi ve deneyimlerini geliştirir.	Kırıkkale

Tablo 4: Ekinlerarası Edinç

Mezun Çıktısı	Üniversite
Hedef ve kaynak dil ve kültürler arasında kültürlerarası iletişim kurabilir.	Marmara
Farklı kültürlerle tanıma fırsatı bulur	Marmara
Avrupa kültürünü, Fransız kültürünü tanır	Mersin
Çalıştığı dillere ait kültürlere hâkimdir.	Hacettepe
Çeviri etkinlikleri ile toplumlar arası iletişime, ait olduğu toplumun farklı kültürleri tanınmasına ve kendi toplumunun dışarıya tanıtılmasına katkı sağlar.	Kırıkkale

Tablo 5: KonuEdinci

Mezun Çıktısı	Üniversite
Genel dünya bilgisi; edebiyat, dilbilim, psikoloji, eğitim, iletişim gibi, çeviriyle doğrudan ilişkisi olan bilim alanlarını tanır	Mersin
Ekonomi, tıp, hukuk, felsefe, edebiyat gibi çeşitli uzmanlık alanlarında temel bilgilere sahip olma ve bu alanlarla çeviri arasında ilişki kurarak uzmanlık çeviri becerisini uygular.	Mersin
Öğrenim düzeyi ve sosyal çevresi ile uyumlu genel kültür formasyonuna sahip olur.	Mersin
Dil çiftleri bağlamında çeşitli uzmanlık alanlarına özgü terminolojiyi tanır.	Mersin
Uzmanlık alanına yönelik çeviri edinci kazanma	İstanbul
Ulusal ve uluslararası boyutta genel kültüre sahiptir.	Hacettepe
Çalıştığı alanlarda çeviri yapabilecek düzeyde terminoloji ve özel alan bilgisine sahiptir.	Hacettepe
Tek veya çok dilli terminoloji çalışması yapabilir	Hacettepe

Tablo 6: Metin Edinci

Mezun Çıktısı	Üniversite
Çeşitli uzmanlık alanlarında resmi belgeler düzenler, yazışma yapar.	Mersin
Tanımlanmış bir hedef doğrultusunda çok dilli metinleri çözümleme ve anlama becerileri	YTU
Metinlerin çözümlenmesi, uygulama yapma ve tasarlama, sonuçları yorumlama becerisi	YTU

Tablo 7: Teknolojik Edinç

Mezun Çıktısı	Üniversite
Bilgisayar destekli çeviri araçlarını etkin ve hızlı kullanabilir	Marmara
Çeviribilim uygulamaları için gerekli olan çağdaş teknik ve araçları seçme ve kullanma bağlamında simultane kabin donanımlarını etkin bir şekilde kullanır.	Marmara
Sözlü çeviride kullanılan teknik donanımları tanır.	Mersin
Mesleğinin gerektirdiği iletişimi sağlayabilecek düzeyde bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanabilme.	İstanbul
Bilgi ve çeviri teknolojilerini etkin bir şekilde kullanabilir.	Hacettepe
Çeviri uygulamaları için gerekli çağdaş teknikleri ve araçlarını kullanabilme becerisi, alanının gerektirdiği düzeyde bilgisayar yazılımı ve donanımı bilgisi ile birlikte bilişim ve iletişim teknolojilerini kullanabilme becerisi	YTU

Tablo 8: Sözlü Çeviriye İlişkin Teknolojik Edinç

Mezun Çıktısı	Üniversite
Çeviribilim uygulamaları için gerekli olan çağdaş teknik ve araçları seçme ve kullanma bağlamında simultane kabin donanımlarını etkin bir şekilde kullanır.	Marmara
Sözlü çeviride kullanılan teknik donanımları tanır.	Mersin

Tablo 9: Ruhsal-Fizyolojik Öğe

Mezun Çıktısı	Üniversite
Türk Devrimi'nin ortaya çıkmasına yol açan siyasal, ekonomik, toplumsal, düşünsel koşulları yorumlar, birlikte yaşadığı toplum ile bütünlük içinde Atatürk ilke ve devrimleri doğrultusunda ulusal amaç ve ülküler ile yurt sevgisi başta olmak üzere yüksek insani değerleri uygular.	Mersin
Yaşam boyu öğrenme bilinci edinme ve bu doğrultuda, kendi alanında ve/veya diğer alanlarda öğrenme gereksinimlerini belirleyebilme ve karşılayabilme, öğrenimini aynı alanda veya bir başka alanda bir ileri eğitim düzeyine yönlendirebilme.	İstanbul
Çeviribilim alanındaki ulusal ve uluslararası gelişmeleri izler, mesleki bilgi ve becerilerini sürekli olarak geliştirir.	Hacettepe
Eleştirel ve yaratıcı düşünme, problem çözme ve analiz-sentez değerlendirme yetisine sahiptir.	Hacettepe
Yaşam boyu öğrenme davranışını kazanma	YTU
Çeşitli sosyal, kültürel ve sanatsal etkinliklere katılır.	Kırıkkale
Alanı ile ilgili bilgileri derler, çözümler, yorumlar ve ilgili kişi, kurum ve kuruluşlarla paylaşır.	
Tarih, edebiyat, kültür, sanat, politika, dış ilişkiler, ülkesinin tanıtımı ve yurtdışında temsili ve benzeri alanlarda etkinliklerde bulunur.	
Mesleki yeniliklere açık olur ve bu yenilikleri takip eder	Marmara
Planlama yapabilme ve yeniliklere açık olmayı öğrenir	
Hızla gelişen dünyada güncel konuları takip edebilir ve kendini yenileyebilir	